

Kamilla Sund Hellesvik

kamilshe@ntnu.no

Argumenter for karbonskatt

Semesteroppgave

POL2012 Teorier og modeller i politisk økonomi

Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Høsten 2021

Antall ord: 1644

Innholdsfortegnelse

1.1 Innledning	3
2.1 Teori.....	3
2.2 <i>Karbonskatt.....</i>	<i>3</i>
2.3 <i>Politisk økonomisk teori.....</i>	<i>4</i>
3.1 Analyse	4
4.1 Avslutning	6
Litteraturliste.....	7

1.1 Innledning

Klimaendringer sprer seg og blir mer intense. Noen av trendene som har skjedd under klimakrisen kan ikke endres. Derimot er det fortsatt tid til å endre enkelte trender, som å redusere utslippene av karbondioksid for å gjøre luftkvaliteten bedre og stabilisere temperaturen (UN, 2021). En måte å oppnå dette på er å innføre skatt på karbonutslipp. Det er flere land som har innført dette, men langt fra alle. I denne oppgaven skal det bli presentert noen grunner til at ikke alle land har tatt for seg dette vedtaket, og det skal analyseres og argumenteres for at høy skatt på karbonutslipp er noe som burde bli innført.

Først vil det komme en teoridel hvor det skal presenteres hva karbonskatt er og hvordan den Europeiske Union (EU) og Kina har to forskjellige tilnærminger til dette. Deretter skal moderne politisk økonomisk teori bli presentert. Til slutt vil det komme en analysedel hvor det skal diskuteres hvorfor det er vesentlig at høy skatt på karbonutslipp blir innført, og hvordan dette kan gjøres på en måte som er gunstig for alle. I denne teksten skal det forsøkes å svare på hvorfor høy skatt på karbonutslipp må innføres og hvorfor enkelte stater ikke innfører det.

2.1 Teori

2.2 Karbonskatt

Å ha en skatt på karbonutslipp er sett på som en svært effektiv metode på å kontrollere karbonutslippene på, samtidig som at det fremmer energisparing og økonomisk vekst (Fang, Tian, Fu & Sun, 2013, s. 17). Når man skal designe en karbonskatt vil man støte på ulike utfordringer. En utfordring er at de totale effektene av klimaendringene ikke er helt avklart og at det dermed kan det være vanskelig å sette høyden på skatten. Løsningen her er å bruke informasjonen man har og lage en estimert rate (Metcalf & Weisbach, 2009 s. 2). Denne kan endres når det kommer mer informasjon om klimaendringene, og dermed høynes eller bli lavere. En annen utfordring som kommer med karbonskatt, er internasjonal handel. Det vil være nødvendig med skatt på grensen når det kommer import for landene som har en slik skatt. En løsning her er å gi selskapene som eksporterer sine varer muligheten til å bevise at de har lavere karbonutslipp og dermed regne ut skatten derfra (Metcalf & Weisbach, 2009, s. 2). Dette vil også fremme et lavere karbonutslipp under produksjon.

Karbonskatt kan naturligvis også ha en negativ konsekvens på økonomien når det først blir innført. Forskning som er gjort på Kina, med dens industrielle konkurransedrevne økonomi, viser at de negative effektene på økonomien som kommer av karbonskatt kan minimeres ved å vedta komplementære retningslinjer (Fang et al., 2013, s. 18). Kina har ikke karbonskatt og er i dag et av de landene med høyest karbonutslipp (Li & Lin, 2013, s. 667). Myndighetene i Kina har derimot forsøkt å minimere karbonutslippet, men det har vært komplisert å innføre politikk på dette området, fordi det stopper utviklingen deres. Det kan være en utfordring for land under utvikling å innføre en slik skatt uten at det tærer for mye på økonomien. Derfor er det nødvendig å introdusere karbonskatt i en tid hvor dette kan fungere for landet, og det må bli gjort på riktig måte. Det er en nødvendighet med andre retningslinjer og vedtak for å skape en overgang som er mulig for å stabilisere økonomien.

EU har satt seg mål gjennom The European Green Deal om å redusere karbonutslipp i EU med 40 prosent gjennom de neste ti årene (Zachmann & McWilliams, 2020, s. 1). Dette medfører høye karbonpriser og det kan være nødvendig med karbonskatt for å nå dette målet. Her har EU vært inne på å skape en karbongrense på importvarer som kommer inn i EU. Dette vil skape en belastning som måles ut fra karbonutslippet fra varens produksjon (Zachmann & McWilliams, 2020, s. 1). Slik setter EU forventninger og krav til deres handelspartnere angående karbonutslippet under produksjonen av varen.

2.3 Politisk økonomisk teori

Politisk økonomi setter søkelys på hvordan økonomien i verden og forskjellige systemer fungerer. En metode man kan bruke er moderne politisk økonomi. Denne teorien går inn på hvordan det er i den spesifikke situasjonen som skal analyseres. Her er det viktig å finne hvem aktørene er og hva deres mål er, samt å finne deres politikkpreferanser og hvordan de grupperer seg (Frieden, 2000, s. 37). For aktørene er det naturligvis viktig å maksimere nytte og handle på en måte som er kostnadsgunstig. For kapitalister vil det muligens være en høyere preferanse å skatte arbeidere, og for sosialister vil det være bedre å skatte kapital (Frieden, 2000, s. 37).

3.1 Analyse

For å analysere Kina i lys av en moderne politisk økonomisk teori, må vi finne ut av hvem som er aktørene og hva de er ute etter. Som presentert i teoridelen, er Kina et av de landene med høyest karbonutslipp og har ikke en høy karbonskatt. Likevel forsøker de å kutte ned

karbonutslippet. Det er derimot vanskeligere for Kina som er under utvikling. Ut fra dette kan man lese at Kina som aktør vil fortsette utviklingen sin og urbaniseringen, og for de er den økonomiske veksten noe som går over ambisjonene om lavere karbonutslipp. Det er naturlig at de vil opprettholde sin industrielle konkurranseevne. Deres politikkpreferanser blir med andre ord å ha en politikk som fremmer økonomisk og industriell vekst fremfor grønn vekst.

For å se på en annen tilnærming til karbonskatt, kan man se på EU. The European Green Deal har en ambisiøs plan om å få ned karbonutslippet, og en bestemt tidsramme for når dette skal nås. Her er aktørene en gruppe med stater som er medlemsland i EU, og de har dermed en annen gruppering enn man har i Kina. Siden medlemskap i EU og EØS kommer med et indre marked, er disse landene tilknyttet hverandre både politisk og økonomisk, og for mange av disse vil de andre medlemslandene være deres viktigste handelspartnere. Det er med andre ord naturlig at disse landene fører lik politikk når det kommer til handelsmarkedet og politisk økonomi.

For å analysere fordelene og ulempene som kommer med høy skatt på karbonutslipp, kan man begynne med å få oversikt over hva som skjer. Moderne økonomisk teori handler om å gå inn i problemet. Først kan man se på hva det er som skjer. Tidligere i teksten ble det informert om at det er noen klimaendringer som kan snus om det blir tatt aktive handlinger nå. Dette gjøres for å minimere effektene som klimaendringene kan ha på planeten. Det er relevant å se på hvem som er vinnere og hvem som er tapere i en situasjon hvor det må til med høye skatter på karbonutslipp. Som nevnt tidligere i oppgaven, kan man identifisere at det er en vanskeligere posisjon for stater som er under utvikling. Kina, som er brukt som eksempel, har vanskeligheter med å kutte ned utslippet fordi de fremdeles er under utvikling og er i en prosess med urbanisering og industrialisering (Li & Lin, 2013, s. 667). På den andre siden blir vinnerne utviklede land, som for eksempel mange av statene som er med i EU. Disse har allerede hatt en utvikling og er urbaniserte, og det blir dermed enklere for disse å ha en høy skatt på karbonutslipp, fordi det ikke stopper utviklingen deres.

Det blir ofte tapere og vinnere når det er så inngripende politiske vedtak som dette. Samtidig er dette et tiltak som er viktig. Det har også tapersiden av saken oppfattet. Som presentert i teoridelen, forsøker Kina å kutte karbonutslippet, uten at dette nødvendigvis har vært like suksessfullt som EUs forsøk. I en slik situasjon som dette vil det være nødvendig at utviklede og rikere land innfører slik politikk først. Deretter blir andre stater tvunget til å gradvis

innføre like tiltak for å sikre handelspartnere i de mer utviklede områdene. Dessuten vil det som det ser ut til i dag være enklere å skape en kjedereaksjon på høy skatt av karbonutslipp enn det vil være å skape en slik reaksjon i motsatt retning. Dette er fordi områder som EU har en fast bestemt plan med et langt tidsrom, og de vil skape krav til importen som kommer inn, og dette vil dermed være noe som handelspartnere må føye seg. EU møter ikke slike krav når de skal eksportere til land uten en slik karbongrense på import, og det vil derfor være lønnsomt for de andre statene og føye seg etter karbonskatt, da dette vil fortsette å bli et krav for flere handelspartnere.

Å snu klimaendringene er noe som på lang sikt vil ha fordeler for økonomien. Med klimaendringene kommer helseproblemer og vi mister økosystemer. Dette har igjen negative økonomiske konsekvenser som for eksempel bruken av jordbruk og matforsyninger. Å ha skatter på karbonutslipp bidrar ikke kun til å snu dette, men er også en arena for nyskaping som for eksempel innenfor teknologi. Slik kan dette skape nye arbeidsplasser og gi en økonomisk vekst, da det er behov for nye arbeidsplasser innen dette feltet.

4.1 Avslutning

I denne teksten har det blitt argumentert for at det må innføres høy skatt på karbonutslipp, fordi det er nødvendig for at verden skal overleve, men også fordi det kan fremme økonomisk vekst. Dessuten er dette noe som vil bli nødvendig for å opprettholde sine handelspartnere når det er blitt et krav på lavt klimautslipp under produksjonen av varene under import. Det har blitt presentert at det er vanskeligere for stater under utvikling å innføre en slik skatt, enn det er for rikere stater som har hatt en tidligere utvikling. Med andre ord: høyt klimautslipp i Kina kan forklares av deres ønske om å fortsette sin industrielle utvikling, fordi denne vil stoppes opp om det kommer høy karbonskatt. Samtidig kan skatt på karbonutslipp fremme økonomisk vekst, både ved å skape nye arbeidsplasser og stoppe destruksjonen av andre arbeidsplasser, men også fordi man får inn høye skatter og kan bruke denne økonomien på å fremme vekst i andre klimavennlige sektorer.

Litteraturliste

Fang, G., Tian, L., Fu, M. & Sun, M. (2013). The impacts of carbon tax on energy intensity and economic growth – A dynamic evolution analysis on the case of China, 17-28.

<https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2013.04.041>

Frieden, J. A. (2000). *Political Economy and Latin America: Theory and Policy* (1. utg). Boca Raton: Routledge

Li, A. & Lin, B. (2013). Comparing climate policies to reduce carbon emissions in China.

Energy Policy (60) 667-674. <http://dx.doi.org/10.1016/j.enpol.2013.04.041>

Metcalf, G. & Weisbach, D. (2009). The Design of a Carbon Tax. *University of Chicago Public Law & Legal Theory Working Papers*.

https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1307&context=public_law_and_legal_theory

UN. (2021, 9. august). IPCC report: 'Code red' for human driven global heating, warns UN chief. Hentet fra <https://news.un.org/en/story/2021/08/1097362>

Zachmann, G. & McWilliams, B. (2020). A European carbon border tax: much pain, little gain. *Policy Contribution*, 5, 1-19.

https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep28625.pdf?ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A265e0692354d8ca47d7171026b1d9c14